

34. Den siste natten

Gisle var hjemme, og alt var rolig den sommeren.

Så kom den siste sommernatten*. Da, sies det, kunne **Gisle** ikke få sove, og heller ikke de andre to. Været hadde slått om; det var helt stille, og rimet lå tykt.

Gisle sa han ville dra fra husene til gjemmestedet sitt sør under kleivene og se om han fikk sove der. De drog alle dit. Og kvinnene var i lange kjoler som laget slepe-spor gjennom duggen. **Gisle** hadde en pinne; han ristet runer i den, og sponene falt på marken.

De kom frem til skjulestedet. Han la seg og ville prøve om han kunne få sove, og de to kvinnene våket.

En søvntyngsel kom over ham. Og han drømte at noen fugler som het læminger* *** kom inn i huset. De var større enn rypestegger, skrek stygt og hadde veltet seg i blod.

Aud spurte da hva han hadde drømt. «Det var nok ingen god drømmeferd nå heller,» sa hun.

Gisle kvad et vers:

I hugen hørte jeg larm
da vi skiltes, hør-Bil
– dvergers mjød drikker jeg,
kveder om drømme-læminger:
Ramme rypestegger
røk sammen i hissig kamp.
Et varsel må dette være
– våpenstriden er nær.

[«Bil» se s. 61, Bil var også navn på en gudinne som fulgte månen; «hør» er et gammelt ord for lin – og «hør-Bil» er kenning for Aud. Å «drikke dvergers mjød» er en kenning

for å kvede; den magiske skaldskapsmjøden ble opprinnelig brygget av to dverger. Rypesteggene er kanskje fylgjer for Gisle og hans drapsmann. Man mente at en fylgje i dyreform var knyttet til hvert enkelt menneske og viste dets sanne karakter – slike fylgjer kunne vise seg for folk i drømme og spå kommende død.]

Rett efter dette hørte de folk som snakket. Øyolv var like utenfor, og fjorten mann med ham.

De var kommet til huset, og sporene i duggen hadde vist dem vei videre.

Da de der inne ble var mennene, kom de seg opp i kleivene, til stedet hvor det var best å forsvare seg. Og hver av kvinnene hadde en kraftig trestokk i hånden.

Øyolv og hans folk gav seg i vei opp mot dem.

Han sa til Gisle: «Nå er det mitt råd at du slutter å dra deg unna – du som har latt folk jage deg fra sted til sted som en skremt usling. Og enda sies det at du er en modig mann. Det har gått lenge mellom hver gang vi møttes; la oss se til at dette blir den siste!»

Gisle svarte: «Gå bare på som en kar, du; jeg skal ikke vike. Og du er selv pliktig til å gå på meg først – du har mer uoppgjort med meg enn de andre i følget ditt.»

«Det lar jeg ikke deg bestemme,» sa Øyolv. «Jeg bruker folkene mine som jeg vil.»

«Det var å vente,» sier Gisle, «at du, din bikkje, ikke tør skifte hugg med meg.»

Øyolv sa da til Speider-Helge: «Det blir til stor heder for deg om du nå er den første som klatrer opp kleivene til Gisle. Det er et drengestykke folk vil minnes lenge.»

«Jeg har erfart ofte,» sier Helge, «at du helst sender andre i brodden når det er fare på ferde. Men siden du egger så hardt, skal jeg gå først. Hvis du ikke er for redd av deg, får du vise motet ditt og følge tett efter meg.»

Helge gikk på der han syntes det var lettest å komme frem, og i hånden hadde han en stor øks.

Gisle var slik rustet: Han hadde en øks i hånden, sverd ved beltet og skjold ved siden. Han hadde på seg en vid, grå kappe med hette og hadde bundet et rep om livet.

Helge tar nå tilløp og springer opp i kleivene til **Gisle**. **Gisle** snur seg brått mot ham, svinger sverdet og hugger mot lendene så mannen går av på midten – hver del tumler for seg nedover kleivene.

Øyolv klatret opp et annet sted.

Men der kom Aud mot ham og slo ham over hånden med stokken så hardt at den ble helt kraftløs, og han raste ned igjen.

Da sa **Gisle**: «Jeg har vært klar over lenge at jeg var godt gift, men ikke at det var så bra. Likevel hjalp du meg mindre enn du visst ville eller hadde tenkt med det gode tiltaket. For nå kunne begge ha gått samme vei.»

35. Kampen i kleivene

To karer løp til for å holde Aud og Gudrid, og de hadde nok å gjøre med det.

Nå går tolv mann mot **Gisle**; de kommer opp kleivene. Og han forsvarer seg med både steiner og våpen – så godt at det gav ham stor heder.

Da springer en av Øyolvs karer frem og roper til ham: «La meg få de gode våpnene du bærer – og Aud, din kone.»

Gisle svarer: «Da må du gå uredde på. Jeg tror hverken våpnene eller kvinnen passer for deg.»

Mannen* ** legger til **Gisle** med spydet – **Gisle** hugger imot og skiller spydet fra skaftet; hugget var så hardt at øksen slo ned i en steinhelle, et hjørne brakk av den. **Gisle**

slenger da øksen fra seg, griper til sverdet, kjemper med det og verger seg med skjoldet.

De går djervt på, og han forsvarer seg godt og modig. Det blir en hard kamp – Gisle dreper to mann til; nå er fire drept.

Øyolv egger sine folk til å gå på så mandig som de bare kan.

«Det går hardt ut over oss nå,» sier han. «Men det gjør ikke noe bare vi får god lønn for strevet.»

Da de minst venter det, bråsnur Gisle; han springer fra kleivene til den hammeren som heter Einhammer*, og opp på den. Der vender han seg mot dem og står kampklar.

Dette kom uventet på de andre – de syntes saken hadde tatt en vending til det verre for dem. Fire mann var drept, og selv var de såret og trette.

Det ble en stans i angrepet.

Da tok Øyolv til å egge sine menn enda hardere og lovet dem stor belønning hvis de gikk på Gisle igjen. Øyolv hadde utvalgte folk med seg, det gjaldt både våpentyktighet og djervhet.

36. Den siste striden

En mann som het Svein var den første til å gå imot Gisle. Gisle hugger til ham, kløver ham til skuldrene og slenger ham ned fra hammeren.

Nå tok de til å undres hvor Gisles manndrap ville slutte.

Da sa Gisle til Øyolv: «Jeg ser helst at de blir dyre for deg, de tre hundre i sølv som du har tatt imot for mitt hode. Måtte det gå slik at du gjerne ville ha gitt dem og tre hundre til for at vi aldri hadde møttes! Og måtte du

Alle Øyolvs menn var hardt såret. **Gisle** mistet livet med så mange og store sår at de måtte undre seg over det. Dette har de sagt: At han aldri vek unna, og at det siste hugget hans ikke så ut til å være vekere enn det første.

Her slutter Gisles liv. Og alle mener det aldri har levd noen dyktigere eller modigere mann – selv om han ikke alltid hadde lykken med seg.

Så drog de ham ned og tok sverdet fra ham. De røyset ham ned der og fór til sjøen. Der, ved sjøen, døde den sjette av deres menn.

Øyolv tilbød Aud å dra med dem, men det ville hun ikke.

Efter dette drog Øyolv og hans folk hjem til Otradal. Samme natt døde en syvende mann der; en åttende lå syk av sårene sine i tolv måneder og døde så. De andre sårede kom seg, men fikk ikke annet enn vanære.

Og alle sier at ingen annen mann som folk har sikker rede på, har forsvart seg så godt alene.